

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	9So/72/2014
Identifikačné číslo spisu:	5014200088
Dátum vydania rozhodnutia:	28.10.2015
Meno a priezvisko:	JUDr. Viera Nevedelová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2015:5014200088.2

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Viery Nevedelovej a členiek senátu JUDr. Ľubice Filovej a JUDr. Judity Kokolevskej v právnej veci navrhovateľa: S. D., nar. XX.XX.XXXX, bytom K., proti odporkyni: Sociálna poisťovňa, ústredie, Ul. 29. augusta č. 8, Bratislava, o výšku starobného dôchodku, o odvolaní navrhovateľa proti rozsudku Krajského súdu v Žiline z 27. marca 2014 č. k. 25Sd/27/2014-26, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Žiline z 27. marca 2014 č. k. 25Sd/27/2014-26 p o t v r d z u j e.

Navrhovateľovi náhradu trov odvolacieho konania n e p r i z n á v a.

Odôvodnenie

Krajský súd rozsudkom z 27. marca 2014 č. k. 25Sd/27/2014-26 potvrdil rozhodnutie odporkyne číslo XXX XXX XXXX z 10. januára 2014, ktorým podľa § 65, § 274, § 293z a § 82 zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 461/2003 Z.z.“) navrhovateľovi od 14.12.2010, teda odo dňa dovŕšenia 58 roku veku priznala starobný dôchodok v sume 53,50 € mesačne, keď v intenciách rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 9So/138/2011 z 22. augusta 2012 do celkovej doby dôchodkového poistenia hodnotila navrhovateľovi pre nárok na starobný dôchodok nielen doby poistenia, získané vo všeobecnom systéme (41,9343 roka), ale aj doby služby policajta (33,4329 roka) a výšku starobného dôchodku navrhovateľa odvodila od tzv. teoretickej výšky starobného dôchodku (255,90 €), vynásobenej pomerom obdobia dôchodkového poistenia v osobitnom systéme k celkovému obdobiu poistenia tak v osobitnom, ako aj všeobecnom systéme poistenia (súčín = 204,021 €); starobný dôchodok priznala v sume, ktorá sa rovná rozdielu teoretickej sumy dôchodku a pomeru obdobia dôchodkového poistenia v osobitnom systéme k celkovému obdobiu poistenia (255,90 € - 204,021 €), t.j. v sume 51,90 € + zvýšenie o 1,60 € podľa § 82 zákona č. 461/2003 Z.z. v spojení s opatrením Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny č. 413/2009 Z.z., spolu 53,50 €. Z rozhodnutia odporkyne zároveň vyplýva, že suma starobného

dôchodku, určená sumou 39,60 € uvedeným postupom v spojení so zákonom č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 100/1988 Zb.“) je nižšia ako suma starobného dôchodku, určená týmto postupom v spojení so zákonom č. 461/2003 Z.z. (53,50 €), a preto bol starobný dôchodok v súlade s § 274 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z.z. priznaný vo vyššej sume, určenej podľa zákona č. 461/2003 Z.z. v spojení s čl. 33 ods. 2 Dohovoru.

Z odôvodnenia rozsudku vyplýva, že krajský súd mal za preukázané, že navrhovateľovi bol rozhodnutím Generálneho riaditeľstva Zboru väzenskej a justičnej stráže č. GR ZVJS-14206-33-08 z 24. januára 2008 podľa § 38 v spojení s § 143c ods. 8 zákona č. 328/2002 Z.z. od 01.01.2008 priznaný výsluhový dôchodok, pričom na nárok na tento dôchodok mu bola zhodnotená doba služby policajta. Keďže vnútroštátne zákonodarstvo Slovenskej republiky pri rozhodovaní o sume starobného dôchodku zo všeobecného systému sociálneho zabezpečenia (poistenia) neupravilo, akým spôsobom zabezpečiť od dovŕšenia dôchodkového veku poskytnutie starobného dôchodku podľa všeobecných predpisov o sociálnom poistení (zabezpečení) za doby poistenia (zabezpečenia), ktoré sa prekrývajú s dobou výkonu služby, za ktorú už bol poskytnutý výsluhový dôchodok, je možné na zachovanie predpisov o sociálnom poistení za tú istú výmeru služby, zohľadnenú v dvoch dávkach sociálneho poistenia, aplikovať Dohovor č. 128 o invalidných, starobných a pozostalostných dávkach (ďalej len „Dohovor“). Keďže navrhovateľ má nárok na starobný dôchodok, ako aj nárok na výsluhový dôchodok, teda má nárok na dve dávky, ktoré mu patria za tú istú sociálnu udalosť, ktorou je prežitie zákonom stanoveného dôchodkového veku, odporkyňa bola povinná aplikovať Dohovor, ktorý má prednosť pred zákonom a je priamo záväzný. Ak teda odporkyňa aplikovala ustanovenie čl. 33 ods. 2 Dohovoru, ktorý umožňuje krátiť dávku sociálneho zabezpečenia za tú istú sociálnu udalosť, podľa názoru krajského súdu postupovala zákonne. Iným postupom by spôsobila neprimerané zvýhodnenie navrhovateľa voči ostatným poistencom.

Rozsudok krajského súdu napadol navrhovateľ včas podaným odvolaním z dôvodu, že krajský súd nesprávne zistil skutočný stav vecí a použil nesprávne ustanovenia právneho predpisu. Namietol nemožnosť uplatnenia čl. 33. ods. 2 Dohovoru, lebo zákon č. 461/2003 Z.z., ani zákon č. 100/1988 Zb. nepoznajú pojem „teoretická suma starobného dôchodku“. Taktiež nie je správny záver krajského súdu, že starobný dôchodok i výsluhový dôchodok sú dávkami sociálneho zabezpečenia za tú istú sociálnu udalosť, ktorou je prežitie zákonom stanoveného dôchodkového veku, lebo výsluhový dôchodok je dávkou, nárok na ktorú vzniká odslúžením minimálne 15 rokov služby.

V tejto súvislosti poukázal na rozsudok zverejnený v Zbierke stanovísk NS SR č. 6/2006 pod č. 63, v zmysle ktorého:

- za výsluhový dôchodok od 01.07.2002 sa považuje štátna dávka, ktorú štát poskytoval za výkon profesionálnej služby ako zvýhodnenie profesionálnym vojakom a príslušníkom ozbrojených zborov k dôchodku zo systému sociálneho zabezpečenia, ktorú nemožno považovať za starobný dôchodok v zmysle Dohovoru, lebo jeho požiadavkám nezodpovedá ...
- táto dávka (výsluhový dôchodok) nie je starobným dôchodkom ani dôchodkom za výsluhu rokov, aj keď sa od účinnosti zákona č. 222/2003 Z.z. posudzuje ako výsluhový dôchodok a nezmenila sa na starobný alebo obdobný dôchodok v zmysle Dohovoru č. 128.

Za nezákonné a nespravodlivé navrhovateľ považoval tvrdenie krajského súdu, že spôsob výpočtu jeho starobného dôchodku je v súlade s ustálenou súdnou praxou a rozsudkami najvyššieho súdu v obdobných prípadoch, lebo rozhodujúce je ustanovenie zákona, v jeho prípade zákona č. 100/1988 Zb. Namietol, že má právo na rovnaké zaobchádzanie ako tí poistenci, ktorým je starobný dôchodok poskytovaný len z jedného systému sociálneho poistenia a preto nemôže mať nižší dôchodok, ako je výška dôchodku vo všeobecnom systéme.

Z uvedených dôvodov navrhovateľ žiadal, aby odvolací súd rozsudok krajského súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

Navrhovateľ v odvolaní tiež žiadal, aby z konania o jeho odvolaní boli na najvyššom súde vylúčené sudkyne JUDr. Viera Nevedelová, JUDr. Ľubica Filová a JUDr. Mária Usačevová, ktoré podľa jeho

názoru v rozsudku sp. zn. 9So/138/2011 z 22.08.2012 zneužili svoje postavenie a úmyselne nerešpektovali nemožnosť uplatnenia čl. 33 ods. 2 Dohovoru, čl. 144 ods. 1 a čl. 145 Ústavy SR.

Odporkyňa vo vyjadrení k odvolaniu navrhla, aby odvolací súd rozsudok krajského súdu potvrdil. Poukázala na to, že v konaní bola viazaná právnym názorom najvyššieho súdu vysloveného v jeho rozsudku sp. zn. 9So/138/2011 z 22.08.2012. Vo svojej rozhodovacej praxi je povinná aplikovať Dohovor, ktorý je pre ňu záväzný priamo, bez potreby osobitného zákona.

Vec bola na najvyššom súde pridelená náhodným výberom prostredníctvom elektronickej podateľne senátu 9S. O námietke zaujatosti členiek tohto senátu rozhodol iný senát najvyššieho súdu uznesením sp. zn. 8Ndz/4/2015 zo dňa 12. októbra 2015, právoplatným dňa 16. októbra 2015 tak, že členky senátu 9S JUDr. Viera Nevedelová a JUDr. Ľubica Filová nie sú vylúčené z prejednávania a rozhodnutia tejto veci (JUDr. Márii Usačevovej medzičasom zanikla funkcia sudcu).

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací preskúmal rozsudok krajského súdu a rozhodnutie odporkyne bez pojednávania v súlade s § 250ja ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „O.s.p.“) a dospel k záveru, že odvolaniu navrhovateľa nemožno vyhovieť.

Nebolo sporné, že navrhovateľovi bol podľa § 38 v spojení s § 143c ods. 8 zákona č. 328/2002 Z.z. od 01.01.2008 priznaný výsluhový dôchodok, pričom na nárok na tento dôchodok mu bola zhodnotená doba služby policajta.

Odporkyňa v poradí prvým rozhodnutím č. XXX XXX XXXX X z 23.02.2011 žiadosť navrhovateľa o priznanie starobného dôchodku zamietla. Uvedené rozhodnutie bolo zrušené a vec bola vrátená odporkyni na nové konanie a rozhodnutie rozsudkom najvyššieho súdu sp. zn. 9So/138/2011 z 22. augusta 2012, v ktorom najvyšší súd ako súd odvolací poukázal na to, že nová právna úprava, obsiahnutá v zákone o sociálnom poistení, nemala za cieľ vylúčiť hodnotenie dôb poistenia v osobitnom systéme sociálneho zabezpečenia vojakov a policajtov aj vo všeobecnom systéme sociálneho poistenia a vyžadovať splnenie podmienky 15 rokov dôchodkového poistenia podľa zákona o sociálnom poistení aj u poistencov, ktorí boli poistení v osobitnom systéme sociálneho zabezpečenia, v ktorom im vznikol nárok na výsluhový dôchodok. Skonštatoval, že u poistencov, ktorí získali dávky dôchodkového (výsluhového) zabezpečenia v osobitnom systéme by absolútne vylúčenie hodnotenia doby poistenia vo všeobecnom systéme malo za následok horšie zaobchádzanie s nimi, ako s poistencami, ktorí sú poistení v zahraničných systémoch sociálneho poistenia. Správne by preto odporkyňa mala pri rozhodovaní o nárokoch poistencov, ktorým bola priznaná niektorá z dávok výsluhového zabezpečenia poistencov osobitného systému, najprv vypočítať teoretickú výšku dôchodku, ktorá by im patrila vtedy, ak by všetky doby poistenia získali vo všeobecnom systéme a keďže výsluhový dôchodok má po dovŕšení dôchodkového veku pre vznik nároku na starobný dôchodok zo všeobecného systému sociálneho poistenia charakter dávky v starobe, v súlade s čl. 33 ods. 2 Dohovoru, môže krátiť starobný dôchodok navrhovateľa primerane k počtu skončených rokov doby trvania služby policajta rozhodných pre výšku výsluhového dôchodku podľa § 39 zákona č. 328/2002 Z.z.

Odporkyňa bola v ďalšom konaní viazaná právnym názorom najvyššieho súdu, vysloveným v rozsudku sp. zn. 9So/138/2011 (§ 250ja ods. 4 O.s.p.) a vo veci znovu rozhodla teraz preskúmaným rozhodnutím z 10. januára 2014.

Navrhovateľ v odvolaní namietal rozsudok zverejnený v Zbierke stanovísk NS SR č. 6/2006 pod č. 63. Táto jeho námietka nie je dôvodná. V predmetnom rozsudku najvyššieho súdu sp. zn. 1Sdo 10/2006 z 30. mája 2006 bola riešená predovšetkým otázka aplikácie ustanovenia § 173i zákona č. 461/2003 Z.z. v prípade, keď poistencovi pred účinnosťou zákona č. 328/2002 Z.z. vznikol od 01.01.1991 nárok na príspevok za službu podľa § 110 zákona č. 100/1970 Zb. o služobnom pomere príslušníkov Policajného zboru SR. Navrhovateľovi nebol priznaný príspevok za službu podľa zákona č. 100/1970 Zb., v jeho prípade nedošlo ani k postupu odporkyne podľa § 173i zákona č. 461/2003 Z.z., preto aplikácia právneho názoru, uvedeného v predmetnom rozsudku, v jeho prípade nie je možná.

Nebolo sporné, že navrhovateľovi bol od 1. januára 2008 priznaný výsluhový dôchodok podľa § 38 zákona č. 328/2002 Z.z.

V zmysle § 21 ods. 3 zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení v znení účinnom od 1. júla 2003, do doby zamestnania potrebnej na nárok na starobný dôchodok sa nezapočítava profesionálna služba, ak túto službu vykonával v rozsahu zakladajúcom nárok na výsluhový dôchodok alebo ak policajtov, profesionálnemu vojakovi a vojakovi prípravnej služby bol priznaný invalidný výsluhový dôchodok.

V zmysle § 60 ods. 2 a § 255 ods. 6 zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení obdobím dôchodkového poistenia nie je obdobie výkonu služby policajta a profesionálneho vojaka, ak toto obdobie policajt získal v rozsahu zakladajúcom nárok na výsluhový dôchodok.

S poukázaním na príslušné ustanovenia zákona č. 461/2003 Z.z. odporkyňa v minulosti, a to aj v prípade navrhovateľa, zamietala žiadosti policajtov o starobný dôchodok s odôvodnením, že nespĺňajú podmienku potrebnej doby poistenia pre vznik nároku na starobný dôchodok podľa § 65 ods. 1 tohto zákona.

Zákon o sociálnom poistení neupravuje možnosť priznania starobného dôchodku, ak nie je splnená podmienka potrebnej doby poistenia. Z toho dôvodu tiež tento zákon skutočne neobsahuje pojmy „teoretická výška dôchodku“. Nárok policajtov na zhodnotenie aj doby trvania služobného pomeru policajta na účely výsluhového dôchodku vyplýva len z rozhodovacej praxe najvyššieho súdu, ktorý výkladom záväzných právnych predpisov (nielen zákona č. 461/2003 Z.z.) judikoval existenciu nároku na starobný dôchodok aj v prípadoch, ak policajtovi bol priznaný výsluhový dôchodok a neplnil podmienku potrebnej doby poistenia v tzv. civilnom zamestnaní pre vznik nároku na starobný dôchodok. Najvyšší súd súčasne právne zdôvodnil aj možnosť krátenia sumy starobných dôchodkov vypočítanej s prihliadnutím na doby poistenia vo všeobecnom systéme sociálneho poistenia, ako aj dôb zhodnotených pre nárok na výsluhový dôchodok.

Najvyšší súd Slovenskej republiky sa otázkou nároku na starobný dôchodok v súbehu s nárokom na výsluhový dôchodok, ktorý bol priznaný podľa zákona č. 328/2002 Z.z., zaoberal vo viacerých rozhodnutiach a jeho judikatúra v tejto oblasti je rozsiahla a konštantná.

Otázku povahy výsluhového dôchodku ako dávky v starobe najvyšší súd riešil napríklad v rozsudku sp. zn. 4So/189/2008 z 29. mája 2008. V predmetnom rozsudku najvyšší súd uviedol: „Z dôvodovej správy k zákonu č. 222/2002 Z.z.“ o zvýšení dôchodkov v roku 2003 a o zmene a doplnení niektorých zákonov v oblasti sociálneho zabezpečenia, ktorým bolo okrem iného novelizované aj ustanovenie § 21 ods. 3 zákona č. 100/1988 Zb., „vyplýva záver, že zámerom zákonodarcu bolo dosiahnuť, aby od dovŕšenia dôchodkového veku podľa všeobecných predpisov o sociálnom zabezpečení (poistení) výsluhový dôchodok i dávky výsluhového zabezpečenia považované za výsluhový dôchodok podľa § 124 zák. č. 328/2002 Z.z. plnili funkciu starobného dôchodku z osobitného systému sociálneho poistenia (zabezpečenia) vo výške primeranej dobe trvania služobného pomeru ako dávka sociálneho zabezpečenia existujúca či už samostatne alebo popri starobnom dôchodku, na ktorý vznikne nárok dovŕšením dôchodkového veku podľa všeobecných predpisov o sociálnom zabezpečení (poistení).“

Súčasne zámerom zákonodarcu bolo zákonom č. 328/2002 Z.z. zabezpečiť, aby pomerná výška výsluhového dôchodku bola vyššia ako keby policajtom bola doba profesionálnej služby hodnotená len vo všeobecnom systéme sociálneho zabezpečenia. Z toho teda vyplýva záver, že úmyslom zákonodarcu bolo, aby súčet výsluhového dôchodku a starobného dôchodku zo všeobecného systému sociálneho poistenia bol vyšší, resp. aspoň rovnaký ako suma starobného dôchodku poistenca, ktorý mal všetky doby zamestnania hodnotené len vo všeobecnom systéme sociálneho poistenia (zabezpečenia).

Odvolací súd poukazuje aj na to, že v zmysle článku 33 ods. 2 Dohovoru o invalidných, starobných a pozostalostných dávkach (č. 128), vyhláseného v Zbierke zákonov pod č. 416/1991 Zb. (ďalej len

„Dohovor“) ak má alebo ak by mala inak chránená osoba nárok na dávku ustanovenú v tomto Dohovore a ak dostáva inú peňažnú dávku sociálneho zabezpečenia za tú istú sociálnu udalosť (prežitie ustanoveného veku), môžu sa dávky podľa tohto Dohovoru krátiť alebo zastaviť za určených podmienok a v určenom rozsahu za podmienky, že časť dávok, ktorá sa kráti alebo je zastavená, nepresahuje druhú dávku.

Z článku 33 ods. 2 Dohovoru podľa názoru odvolacieho súdu vyplýva, že v prípade súbehu nárokov na starobný dôchodok tak zo všeobecného, ako aj osobitného systému sociálneho poistenia (zabezpečenia) je v zmysle Dohovoru možné starobný dôchodok zo všeobecného systému iba krátiť a to najviac o sumu, ktorá neprevyšuje sumu výsluhového dôchodku (príspevku za službu považovaného za „výsluhový dôchodok“).

Vzhľadom na uvedené nie je dôvodná námietka navrhovateľa, že starobný dôchodok i výsluhový dôchodok nie sú dávkami sociálneho zabezpečenia za tú istú sociálnu udalosť, ktorou je prežitie zákonom stanoveného dôchodkového veku. Je totiž zrejmé, že práve od okamihu dovŕšenia dôchodkového veku, teda prežitím stanoveného dôchodkového veku, nadobudol výsluhový dôchodok navrhovateľa charakter dávky v starobe, tak ako to má na mysli ustanovenie článku 33 ods. 2 Dohovoru.

Pokiaľ navrhovateľ namietal, že pre spôsob výpočtu jeho starobného dôchodku je v jeho prípade rozhodujúce ustanovenie zákona č. 100/1988 Zb. a z toho dôvodu namietal aplikáciu čl. 33 ods. 2 Dohovoru, túto jeho námietku odvolací súd taktiež nepovažoval za dôvodnú. Zákon č. 100/1988 Zb. v ustanovení § 175 vo vzťahu k dôchodkovým nárokom navrhovateľa upravuje len zachovanie nárokov z vykonávania zamestnania vo zvýhodnenej pracovnej kategórii (kategórii funkcií), ktoré sa premietlo do zníženia jeho dôchodkového veku oproti všeobecnému dôchodkovému veku 62 rokov (§ 65 ods. 2 a § 274 ods. 1 a 2 zákona č. 461/2003 Z.z.) s prihliadnutím na trvanie tejto služby v 2. kategórii funkcií v potrebnom rozsahu. Nebolo pritom sporné, že dôchodkový vek navrhovateľ dovŕšil až za účinnosti zákona č. 461/2003 Z.z. Z toho dôvodu odporkyňa nepochybila, keď teoretickú výšku starobného dôchodku vymerala tak podľa zákona č. 100/1988 Zb., ako aj podľa zákona č. 461/2003 Z.z. a starobný dôchodok priznala v sume, odvodennej práve od výpočtu podľa zákona č. 461/2003 Z.z.

Keďže výsluhový dôchodok má od dovŕšenia dôchodkového veku charakter dávky v starobe za obdobie služobného pomeru policajta, odvolací súd nepovažoval za dôvodnú ani námietku navrhovateľa, že nemôže mať nižší dôchodok, ako je výška dôchodku vo všeobecnom systéme. Je totiž zrejmé, že súčet starobného dôchodku navrhovateľa, priznaného preskúmaným rozhodnutím odporkyne, a jeho výsluhového dôchodku je vyšší ako tzv. teoretická suma starobného dôchodku.

Z uvedeného dôvodu odvolací súd dospel k záveru, že rozhodnutie odporkyne je zákonné a preto rozsudok krajského súdu podľa § 250ja ods. 3 a § 219 O.s.p. potvrdil.

O trovách konania odvolací súd rozhodol podľa § 224 ods. 1 v spojení s § 246c ods. 1 O.s.p., § 250k ods. 1 a § 250l ods. 2 O.s.p. tak, ako je uvedené vo výroku tohto rozsudku, lebo navrhovateľ v odvolacom konaní nebol úspešný.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.